

Uvodna riječ

Dragi čitatelji, 5. zbornik radova *Savjetovanje za lektore hrvatskoga kao inoga jezika* objavljujemo u godini važnoga jubileja – 60. obljetnica Croaticuma – Centra za hrvatski kao drugi i strani jezik – pa u njemu možete pročitati o početku razvoja područja poučavanja i proučavanja hrvatskoga kao inoga jezika na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, ali i o suvremenim istraživanjima koja se tiču digitalne leksikografije, specifičnih gramatičkih tema, poučavanja leksika i drugoga. Neki su od radova više teorijske, a neki više pragmatične naravi. Vjerujemo da će i jedni i drugi lektorima hrvatskoga kao inoga jezika te svima onima koje zanima poučavanje i proučavanje inih jezika biti korisni.

Zbornik sadrži deset radova i četiri prikaza. Podijeljen je u četiri cjeline: Gramatičke i leksičke teme, Fonetske i fonološke teme, Sociolingvističke teme i Prikazi. Članci su poredani prema abecednom redu prezimena autora.

Prvu cjelinu čine radovi u kojima se obrađuju gramatičke i leksičke teme.

Lana Hudeček i **Dinka Pasini** u članku „Male riječi u modulu za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik *Hrvatskoga mrežnog rječnika – Mrežnika*“ pokazuju na primjeru zamjenica, prijedloga i veznika kako se pristupa obradi malih riječi u Hrvatskom mrežnom rječniku. Mrežnik je korpusno utemeljen jednojezični i hipertekstni mrežni rječnik razvijan u Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje u razdoblju od 2017. do 2021. godine (prva faza) te ima tri modula: osnovni modul namijenjen odraslim govornicima hrvatskoga jezika, modul za učenike nižih razreda osnovne škole i modul za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik. U potonjem modulu svaka natuknica sadrži sliku, gramatička pojašnjenja, definicije značenja, podnatuknice, normativne/gramatičke/uporabne napomene, frazeme te vanjske poveznice na izgovor i jezične igre. Taj će modul sigurno postati nezaobilazan alat u učenju hrvatskoga kao inoga jezika.

Vrednovanje vještine pisanja važna je tema u poučavanju hrvatskoga kao inoga jezika. Koji se elementi u vrednovanju eseja moraju uzeti u obzir na visokoj razini poučavanja i koje mjesto zauzima procjena jezične pravilnosti u tome procesu te je li potrebno poučavati pravopisno-gramatičku razinu na tako visokoj razini poznavanja flektivnog jezika kakav je hrvatski razmatraju **Antonio-Toni Juričić** i **Tanja Salak** u članku „Mjesto jezične pravilnosti u vrednovanju pisanja na visokoj razini poznavanja hrvatskoga kao inoga jezika“.

„Kolokacije na početnoj razini u hrvatskom kao inom jeziku“ naslov je članka **Antonije Ordulj** i **Marinele Aleksovski**. Autorice govore o važnosti učenja kolokacija u razvijanju leksičke kompetencije, s čime je dobro započeti od početne razine učenja. Kolokacije mogu biti dvočlane i višečlane strukture, a u udžbenicima za početno učenje hrvatskoga kao inoga prevladavaju dvočlane kolokacije. U članku se, među ostalim, donosi niz korisnih vježba za prepoznavanje kolokacija, vježbe traženja kolokata ili osnove, sinonima ili antonima, vježbe pridruživanja, vježbe asocijaci-

ja itd. Navedene će vježbe zasigurno pomoći u ovladavanju kolokacijama kao ustaljenim strukturama, a time i razvoju prijemnih i proizvodnih vještina.

Tvorba u aspektologiji u području hrvatskoga kao inoga jezika dosad je nedovoljno istraživana tema zbog vrlo složenih procesa perfektivizacije i imperfektivizacije pa se u radovima često postavljalo pitanje jesu li poučljiva brojna pravila distribucije prefikasa i sufikasa te glasovnih promjena koje se pri prefiksaciji i sufiksaciji trebaju provesti. **Jurica Polančec** u svojem radu „Morfo(no)loška složenost sekundarne imperfektivizacije u hrvatskome jeziku“ donosi pregled najvažnijih pravila koja djeluju unutar procesa sekundarne imperfektivizacije. Istaknute su glavne tendencije u pravilima i odstupanja od tih tendencija te potreba za daljnjim istraživanjima.

Budući da je poučavanje sročnosti jedan od najvećih izazova u nastavi hrvatskoga kao inoga jezika jer je riječ je o vrlo složenoj i razvedenoj sustavu kojim nije jednostavno ovladati, **Sanda Lucija Udier** u svojem radu „Prema učinkovitijem modelu poučavanja sročnosti u nastavi hrvatskoga kao inoga jezika“ iznosi prijedlog poučavanja sročnosti u hrvatskome kao inome jeziku utemeljen na podjeli sročnosnih obrazaca na predvidljive i teže predvidljive te na grupiranju više nepredvidljivih sročnosnih obrazaca prema njihovoj međusobnoj sličnosti.

U drugoj cjelini zbornika nalazi se rad koji se bavi fonološkom i fonetskom temom. Riječ je o radu „Dva „mala“ jezika u susretu – izgovorna odstupanja govornika gruzijskoga u HIJ-u na početnoj razini“ **Mateje Šporčić** u kojem se donosi opis konsonanata i vokala gruzijskoga jezika te pokazuju rezultati usvajanja hrvatskoga fonološkog sustava postignuti nakon 30 sati učenja hrvatskoga.

U trećoj su cjelini dva rada u kojima je istaknuta društvena komponenta poučavanja.

Poznato je da je u učenju novih jezika uz jezično gradivo važno usvajati sociokulturna znanja, specifičnosti društva i kulture u kojima se određeni jezik govori. **Ana Mikić Čolić** u članku „Sociokulturna kompetencija u hrvatskome kao inome jeziku“ istražila je zastupljenost i područja sociokulturnih znanja u udžbenicima hrvatskoga kao inoga jezika te je istražila stavove polaznika tečajeva HIJ-a o važnosti sociokulturnih znanja u procesu ovladavanja jezikom te o ulozi znanja u stvaranju i održavanju motivacije za učenje inoga jezika. Njezino je istraživanje pokazalo da sociokulturne činjenice utječu na razvijanje pozitivnih stavova, a razvijanje pozitivnih stavova prema jeziku, kulturi i narodu koji nekim jezikom govori generira motivaciju za učenje tog jezika.

Jedinstveni i hvalevrijedan pionirski projekt društveno korisnoga učenja – tečaj latiničnoga opismenjavanja za tražitelje azila i azilante – prikazan je u radu troje autora, **Lovre Radoševića**, **Francesce Sammartino** i **Đurđice Šurbek**. U članku se, nakon pregleda integracijske politike u Hrvatskoj, opisuju ciljevi, faze i korisnici projekta te nastavne metode, tipovi zadataka i poteškoće polaznika na tečaju. Rad pruža detaljan pregled svih etapa toga projekta, pomno osmišljenoga i provedenoga u suradnji nekoliko institucija, a čiji su rezultat plan rada, pripreme za nastavne aktivnosti i nastavni materijali za buduće tečajeve latiničnoga opismenjavanja.

U posljednjoj cjelini ovoga zbornika nalaze se četiri prikaza. Dva prikazuju recentne priručnike (gramatiku hrvatskoga jezika kao inoga te udžbenik i vježbenicu za razine A1 i A2). Prikazan je i studij hrvatskoga jezika na Kijevskom nacionalnom sveučilištu Taras Ševčenko. S obzirom na okruglu, šezdesetu obljetnicu Croaticuma – Centra za hrvatski kao drugi i strani jezik, najdulji je prikaz u ovom zborniku posvećen desetljećima poučavanja hrvatskoga kao inoga jezika na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Sve priloge toplo preporučujemo stručnjacima koji se bave hrvatskim kao inim jezikom, kao i hrvatskim jezikom u širem smislu.

ZAHVALA

Na svim vrijednim radovima zahvaljujemo njihovim autorima, a također zahvaljujemo i recenzentima čije su primjedbe poboljšale kvalitetu svih priloga. Svaki su rad pročitale najmanje dva anonimna recenzenta, a cijeli zbornik pročitale su dvije njegove recenzentice, dr. sc. Ana Grgić i doc. dr. sc. Maša Plešković, koje su svojim prijedlozima također pomogle da zbornik bude kvalitetniji. Posebnu zahvalnost dugujemo onima radi kojih je i ovaj, peti u nizu zbornik izišao – stručnoj čitateljskoj publici.

Urednici